

V Šiški so tudi duševno manj razviti dobili možnosti za delo

Plemenitost je obrodila sadove

Stopnja kulture v neki družbi se morda nikjer drugje ne kaže tako neposredno kot v odnosu do tako ali drugače prizadetih ljudi.

Ce prešojamo odnos naše družbe do duševno manj razvitih, potem smo lahko na doseženo kar ponosni, čeprav obenem ni nobenega razloga za to, da bi ostali na tem nivoju. Kajti konkretne družbene razmere postavljajo nove zahteve tudi na tem področju. Eden od konkretnih odgovorov na te zahteve pa je odprtje novih delavnic pod posebnimi pogoji 14. januarja letos v naši občini, na Vodnikovi 56.

V teh delavnicah, ki so enota DEC (Demonstracijsko eksperimentalnega centra za duševno srednje in težje manj razvite v Ljubljani), bo ob polni razvitosti kapacitet dobilo osnovne pogoje za delo okoli 40 ljudi.

DEDIŠČINA

Stavba na Vodnikovi cesti je starejšega izvora, nekdanj je bila last Antonije Hočevar, ki pa je v testamentu zapustila to stavbo DEC, centru za dnevno varstvo in delovno usposabljanje duševno prizadete mladine v Ljubljani. Potem je cela vrsta organizacij, ustanov in posameznikov pomagala pri usposabljanju stavbe za novi namen. Poleg samega DEC imajo največ zaslug za uspešen zaključek te akcije Skupnost za zaposlovanje Ljubljana, Zveza sindikatov ljubljanske regije, Stalna konferenca za družbeno aktivnost žena, Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam Ljubljane in za Slovenijo, starši ter druge ustanove in posamezniki. Prizadevanja so po skoraj petih letih (od 1972. leta dalje) naposled privedla do nedavnega odprtja in začetka dela v tem novem oddelku delavnic pod posebnimi pogoji.

O tem, kako pomembno je za slehernika, za kakorkoli prizadetega pa še toliko bolj, da ima možnost za delo in na ta način za izenačevanje z drugimi ljudmi, najbrž ni treba pi-

sati. Morda pa ne bo odveč nekaj osnovnih informacij o duševno manj razvitih v naši družbi.

Ponovno je treba zapisati, da ne gre za duševne bolnike, marveč za ljudi, ki imajo le nižjo inteligenco, včasih pa so tudi telesno prizadeti. Vzroka za takšno prizadetost največkrat ni mogoče ugotoviti, včasih pa gre za določen vpliv dednosti, boleznih matere med nosečnostjo, pred in medporodnih poškodb, otroških obolenj itd. Število tako prizadetih oseb se po statističnih prikazih veča, deloma navidez zaradi doslednejšega ugotavljanja, deloma je to davek civilizaciji in posledica medicinskih posegov v naravno selekcijo. Statistike začnejo prikazovati številčnost duševno manj razvitih približno pri vsakem petdesetem občanu, najbolj stroge in pesimistične cenitve pa se sučejo okoli sedmih odstotkov vse populacije.

RESNA DRUŽBENA SKRB

Tudi če vzamemo v poštev nižje številke, je dovolj razloga za resno družbeno skrb na tem področju. Začenja se že s preventivo, skrbjo med nosečnostjo ter z zgodnjim ugotavljanjem morebitne nerazvitosti v prvem obdobju otrokovega življenja. Družina, ki ji je bila nekdanj prepuščena vsa zahtevna skrb za takšnega otroka, je sedaj v veliki meri razbremenjena.

Strokovna in konkretna pomoč je marsikje in marsikdanj že pri roki. Obstajajo posebni oddelki pri vrtcih, na osemletkah. Obstajajo in delujejo posebne šole za umsko lažje prizadete, za srednje umsko nerazvite pa delavnice za delovno usposabljanje pri vzgojnem zavodu Janez Levec v Ljubljani. Drug tak zavod je v Črni na Koroškem. Velika potreba je po tretjem zavodu, kjer bi našli kompletno domsko oskrbo vsi tisti, ki je nimajo po družinah oziroma jo bodo izgubili po

Ob otvoritvi je spregovoril tudi direktor DEC Pavel Smolej.

smrti roditeljev ali skrbnikov. V tej smeri je sedaj težišče prizadevanj na tem področju.

Po končanem delovnem usposabljanju (ki traja tudi 10 let) prehajajo tako usposobljeni in sedaj že odrasli ljudje v delavnice pod posebnimi pogoji. To je običajna pot, čeprav je tudi več primerov uspešne zaposlitve v industriji, še več pa ostajanja doma. V Ljubljani se imenujejo te delavnice, v katerih delajo in dograjujejo svoje osebnosti odrasli umsko srednje in težje prizadeti, DEC — zaradi novosti dela na tem področju in zaželjenosti zglede kvalitete dela se imenujejo demonstracijsko-eksperimentalni center. Vodi ga direktor Pavel Smolej.

V osrednji stavbi DEC ob Kržičevi ulici (občina Bežigrad) dela sedaj 50 srednje umsko nerazvitih, na Vodnikovi cesti v Šiški pa od 29. novembra lani 16. Kapacitete bi dovolile, da bi se tam zaposlilo še 25 ljudi, tako da bi se to število povečalo na 40. Gre torej za pomembno ustanovo, ki je dobila svoja tla in svoje delovne možnosti in pogoje v naši občini.

Sandi Sitar

SVOJCEM DELAVCEV NA ZAČASNEM DELU V TUJINI

Konec lanskega leta je občinska konferenca SZDL Ljubljana-Šiška ustanovila poseben Koordinacijski odbor za vprašanja naših delavcev na začasnem delu v tujini. V programu dela koordinacijskega odbora je, upoštevaje izražene želje zdomcev na novoletnem razgovoru, vključena med drugim tudi dopolnitev evidence o njihovem bivališču doma in v tujini.

Podatke o bivališčih potrebujemo za vzpostavitev stalnega kontakta z našimi zdomci — občani občine Ljubljana-Šiška.

Koordinacijski odbor se je dogovoril z uredništvom za redno brezplačno pošiljanje občinskega glasila Javne tribune vsem zdomcem zaradi boljše medsebojne obveščenosti o njihovih problemih in o dogajanjih v domači občini.

Zato se obračamo na občane Šiške katerih svojci so na začasnem delu v tujini, kot tudi same zdomce, da te podatke čimprej posredujejo koordinacijskemu odboru pri občinski konferenci SZDL.

Pridne roke že ustvarjajo...